

**W TROSCE O NOWOCZESNĄ EDUKACJĘ.
ROLA I ZNACZENIE KOMISJI EDUKACJI NARODOWEJ
– W 240. ROCZNICĘ POWOŁANIA**

**TAKING CARE OF MODERN EDUCATION.
ROLE AND IMPORTANCE OF COMMISSION OF NATIONAL EDUCATION
ON THE 240th ANNIVERSARY OF CREATION**

MARIUSZ BRODNICKI

Uniwersytet Gdański w Gdańsku

Streszczenie

Autor ukazuje, iż jednogłośnie decyzją Senatu Rzeczypospolitej Polskiej rok 2013 został ogłoszony Ogólnopolskim Rokiem Komisji Edukacji Narodowej w celu uczczenia 240. rocznicy jej powstania i wielkich zasług. Jubileusz ten zmusza do refleksji nad tym wielkim wydarzeniem na kartach historii Polski. W 1773 roku doszło bowiem do rozbioru kraju, który zmusił do powołania pierwszego w dziejach Polski i świata, państwowego urzędu wychowania. Utworzenie 14 października 1773 roku przez sejm Komisji Edukacji Narodowej było dziełem najświetlejszych umysłów w Rzeczypospolitej, ich ogromnego patriotyzmu i troski obywatelskiej.

Słowa kluczowe: Komisja Edukacji Narodowej, reforma edukacyjna, historia nauk humanistycznych, Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych

Summary

The author shows that by the unanimous decision of Polish Senate the 2013 year was declared as a Year of the Commission of National Education to celebrate the 240th anniversary of its foundation and great merits. This jubilee forces to reflect about this great event at the cards of Polish history. In 1773 happened the partition of the country, what forced to create first in worlds and Polish history 2013; state office of education. Created by the Sejm at 14th of October in 1773 the Commission of National Education was a work of the brightest minds of Polish Republic, which unveil their enormous patriotism and civic concern.

Key words: Commission of National Education, educational reform, history of humanities, Society for Elementary Books

Część I.
Z życia Uczelni

SŁOWO OD REKTORA

Część II.
Między teorią a praktyką

**KSZTAŁTOWANIE POCZUCIA BEZPIECZEŃSTWA U NIELETNICH
W PROCESIE ICH RESOCJALIZACJI**

**DEVELOPING SECURE BASE AMONG DELINQUENT JUVENILES IN THE PROCESS
OF THE SOCIAL REHABILITATION**

ROBERT OPORA

Uniwersytet Gdański w Gdańsku

Streszczenie

Podjęte interwencje skierowane na zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa powinny dążyć do tego, aby ono subiektywnie postrzegając otaczającą rzeczywistość mogło pozytywnie wypowiedzieć się na temat własnego bezpieczeństwa. Poczucie bliskich relacji z innymi osobami oraz wsparcia ze strony środowiska ułatwia nieletniemu świadome strukturyzowanie elementów otaczającej go rzeczywistości. Interwencje skierowane na zapewnienie dziecku poczucia bezpieczeństwa są szczególnie istotne w sytuacji, kiedy mamy do czynienia z dziećmi, u których zachowania ryzykowne wynikają z zaburzonej więzi z opiekunem. Wówczas interwencje zapewniające dziecku poczucie bezpieczeństwa i przewidywalności otaczającej go rzeczywistości obniżają niepokój odczuwany przez dziecko, dzięki czemu może ono spokojnie eksplorować otaczającą je rzeczywistość i rozwijać się zgodnie z naturalnymi etapami rozwojowymi. Każdy element środowiska, w którym pozostaje dziecko odgrywa istotną rolę w kształtowaniu u niego przekonania dotyczącego tego, że otoczenie w jakim pozostaje jest w stanie zapewnić mu podstawowe poczucie

bezpieczeństwa i wsparcie. Dodatkowo obok sprzyjającego prawidłowemu rozwojowi środowiska istotne jest pojęcie własnej tożsamości, czyli tego jak podopieczny spostrzega siebie, kim jest i co sobą reprezentuje. Dlatego więc nieletniego z osobą, która uznaje go za osobę wartościową ze względu na posiadane przez niego indywidualne właściwości wpływa wspierająco na rozwój jego prawidłowej samooceny.

Jakkolwiek dla młodej osoby ważna jest więź z rodzicami bądź opiekunami, to jednak nie powinno pomijać się znaczenia innych ludzi w życiu dziecka. Korzystne zmiany w zakresie więzi z innymi ludźmi sprzyjają prawidłowemu rozwojowi oraz zapewniają lepsze radzenie sobie z napotykanymi w życiu trudnościami. Tak więc, aby zapewnić dziecku podstawowe poczucie bezpieczeństwa na wstępie planowanych strategii resocjalizacyjno – wychowawczych powinniśmy rozpoznać istniejące:

- poczucie własnego bezpieczeństwa w percepcji nieletniego,
- mocne strony w strukturze rodziny dziecka, na których można by się wesprzeć,
- zasoby w obrębie osób z dalszych kręgów społecznych i profesjonalistów mających kontakt z dzieckiem.

Summary

Social rehabilitation interventions targeted to ensure delinquent child, should aim at their own subjective perceptions. The child should be able to say about itself in positive way about own security. Close relationship with other people and environmental support help the child to consciously structure elements of the surrounding reality. Interventions aimed at gaining secure base are especially important in the situation when we work with children whom risk behavior comes from the distorted bond between parents and children. When sense of security and predictability of surrounding environment is secured to the child, it decreases the level of experienced anxiety by the child. Due to the child can smoothly explore the environment and grow up according to natural stages of development. Each element of the children environment where plays an important role in creating belief that surrounding is able to secure the basic security and support for the child. Additionally beside the friendly environment for the proper development important is a notion of self-identity – how the child perceives itself, who is the child and what the child represents by itself. There fore the bond between the young person and person who recognizes the child as a a valuable person influences on the proper development of the child self-esteem.

However the relationship for the young person with parents o tutors is important but we shouldn't ignore the importance of other people in their life.

Profitable changes in the relationship with other people are useful for proper development and help in dealing with life difficulties. To secure the basic security for the child we should at the beginning of social rehabilitation interventions recognize:

- Sense of security in the young person perception,
- Strengths in the structure of the family which can be useful for social rehabilitation,
- Resources in the wider environment, professionals who have a contact with the young person.

*

ROLA WYRAZÓW DŹWIĘKONAŚLADOWCZYCH W ROZWOJU MOWY DZIECKA – TEORIA I PRAKTYKA

ONOMATOPOEIA IN CHILD'S SPEECH DEVELOPMENT – THEORY AND PRACTICE

ANNA WALENCIK-TOPIŁKO, AGNIESZKA BANASZKIEWICZ

Katedra Logopedii Uniwersytetu Gdańskiego

Streszczenie

W niniejszym opracowaniu poruszone są teoretyczne i praktyczne zagadnienia związane z mową dziecka – jej rozwojem w ontogenezie, charakterystyką mowy dla określonego wieku, możliwościami stymulacji językowej. Podkreślona jest waga onomatopei w rozwoju języka, jak również możliwość systemowego ich zastosowania w profilaktyce oraz terapii mowy. Przedstawiona teoria poparta jest ćwiczeniami praktycznymi z poruszanego zakresu. Artykuł adresowany jest do pedagogów wczesnych oraz logopedów, jak również do studentów tychże kierunków studiów.

Słowa kluczowe: mowa, ćwiczenia mowy dziecka, rozwój mowy dziecka, profilaktyka logopedyczna, terapia opóźnionego rozwoju mowy, wyraz dźwiękonaśladowczy (onomatopeja).

Summary

In this paper theoretical and practical issues related to the child's speech have been discussed – its development in an ontogenesis, the characteristics of speech to a certain age, language stimulation capabilities. The importance of onomatopoeia in language development is underlined, as well as the possibility of its system implementation in the prevention and speech therapy. The presented theory is supported by practical exercises within the mentioned range. The paper is addressed to early years pedagogues and speech therapists (logopedists), as well as to students of these fields of study.

SEMINARIA TEOLOGICZNE NA TERENIE KALABRII W XVI-XVIII WIEKU

THEOLOGICAL SEMINARS IN CALABRIA IN THE 16TH-18TH CENTURIES

ARTUR J. KATOŁO

Ateneum-Szkoła Wyższa w Gdańsku,

Profesor w stanie spoczynku Pontificia Facoltà Teologica dell'Italia Meridionale

– ISSR i ITC w Rende (Cs)

Streszczenie

Historia wybranych seminariów teologicznych na terenie Kalabrii w XVI-XVIII w. wskazuje, iż w zdobywaniu wykształcenia przez młodzież Kościoła widział sposób na walkę z niesprawiedliwością (lichwa i uzależnienia feudalne) oraz przestępczością. Seminaria oferowały wykształcenie, które można przyrównać do współczesnego wykształcenia teologiczno-humanistycznego, nie tylko kandydatom do kapłaństwa (*alumni*), ale również osobom „zewnątrznym” (*convittori*). Wysiłki podejmowane przez biskupów Kalabrii na rzecz zakładania i utrzymywania seminariów (co nie obywało się bez licznych trudności), świadczą o tym, iż sprawa wychowania i wykształcenia nie była czymś obojętnym dla Kościoła. W samym nauczaniu, prowadzonym w seminariach, koncentrowano się nie tylko na formacji intelektualnej, ale zwracano bardzo mocno uwagę na wychowanie seminarzysty.

Słowa kluczowe: historia Włoch Południowych – Kalabria, historia oświaty, seminarium teologiczne

Summary

The history of the selected theological seminaries in Calabria in the 16th-18th centuries indicates that the Church saw the acquisition of knowledge by youth as a means of fighting injustice (usury and feudal dependence) and crime. The seminars offered the kind of education that can be compared to modern theological and humanistic education and it was available not only to candidates for the priesthood (*alumni*), but also to the “outsiders” (*convittori*). The efforts made by the bishops of Calabria to found and maintain the seminars (which was not without numerous difficulties) testify to the fact that the matter of upbringing and education was not indifferent to the Church. In the teaching conducted in the seminars the focus was not only on the intellectual formation, but great attention was paid to the upbringing of the seminarian.

Key words: history of Southern Italy – Calabria, history of education, theological seminary

*

WARUNKI TWORZENIA SIĘ POLSKIEGO SZKOLNICTWA PODSTAWOWEGO
W WOJEWÓDZTWIE GDAŃSKIM
PO ZAKOŃCZENIU DZIAŁAŃ WOJENNYCH W 1945 ROKU

THE CONDITIONS OF THE DEVELOPMENT OF POLISH ELEMENTARY EDUCATION
IN THE GDAŃSK REGION AFTER THE END OF WAR IN 1945

LIDIA BURZYŃSKA-WENTLAND

Uniwersytet Gdański w Gdańsku

Streszczenie

Tworzenie się szkolnictwa polskiego w nowoutworzonym w marcu 1945 roku województwie gdańskim odbywało się w specyficznych warunkach, odmiennych niż np. w Polsce centralnej, gdyż sieć szkolnictwa budowano od nowa z powodu poważnych zniszczeń infrastruktury szkolnej. Problemem pozostawał również: brak wykwalifikowanych nauczycieli, którzy żyli w nędzy, brak bezpieczeństwa związany z migracjami ludności z różnych terenów dawnej Polski, obecność wojsk radzieckich destabilizujących normalizację stosunków społecznych, obecność Niemców wciąż pozostających w naszym kraju oraz występowanie mozaiki kulturowej powodującej konflikty społeczne. Obok znaczących braków w wykwalifikowanej kadrze nauczycieli, braku pomocy szkolnych, programów nauczania, prawie niemożliwa była realizacja nauczania języka polskiego z powodu mozaiki dialektycznej, słabej znajomości języka polskiego przez dzieci autochtonów, panującej biedy nie pozwalającej na zakup podręczników i przyborów szkolnych czy konfliktów z ludnością napływową nie rozumiejącej specyfiki tego regionu.

Summary

The development of Polish educational system in the Gdańsk region, newly established in March 1945, took place under specific conditions, much different to those existing in other parts of Poland. It was mainly due to the fact that the educational infrastructure in the region suffered great damage during the war. There were more problems, e.g. lack of qualified teachers, migration of people from other parts of former Poland, the presence of the soviet army causing destabilisation of social relations, the presence of Germans still living in the region as well as social conflicts deriving from the existing cultural mosaic. Besides significant deficiency of qualified teachers, teaching aids and programmes, also the dialectical mosaic, poor level of competence in Polish language among autochthon children, poverty and conflicts with immigrants not understanding the specificity of the region became a difficulty in teaching Polish language.

*

PRZEMIANY ORGANIZACYJNE W SZKOLNICTWIE PODSTAWOWYM W LĘBORKU W LATACH 1945-1989

THE ORGANIZATIONAL DEVELOPMENT OF PRIMARY SCHOOL SYSTEM IN LĘBORK ADVANCED IN YEARS 1945-1989

ELŻBIETA GORLOFF

Uniwersytet Gdański w Gdańsku

Streszczenie

Szkolnictwo podstawowe w Lęborku rozwijało się w odmiennych warunkach niż w Polsce centralnej. Problemy z jego organizacją były typowe dla obszaru tzw. Ziemi Odzyskanych, gdzie na stałe osiedlali się migranci z różnych obszarów Polski i zza Buga reprezentujący odmienną mentalność i tradycje. W pierwszych, powojennych latach, budynki szkolne nie odpowiadały potrzebom edukacyjnym, ponieważ klasy umieszczano w przypadkowych miejscach. Dopiero po udostępnieniu przez Armię Radziecką dawnych, poniemieckich szkół, sytuacja uległa normalizacji. W kolejnych dekadach miała miejsce znaczna poprawa stanu bazy lokalowej. Związana ona była przede wszystkim z rozwojem budownictwa szkolnego. Struktura organizacyjna szkół podstawowych w Lęborku tworzona była adekwatnie do potrzeb społecznych dynamicznie rozwijającego się miasta.

Summary

Primary School system in Lębork was developing in different conditions when compared to central Poland. Problems connected with its organization were typical of the area called 'Recovered Territories' where migrants from various regions of Poland and from behind the Bug River, who represented distinct mentality and traditions, were permanently settling down. In the first, post-war years school buildings were not appropriate for the educational needs because classes were being located in adventitious places. Only after making old, post-german schools accessible, thanks to Soviet Army, the situation has normalized. In the next decades the situation of schooling places has significantly improved. The improvement was mainly connected with the development of school building industry. The organization of Primary Schools in Lębork was creating properly to the social needs of the city which was developing rapidly.

*

СОЦИОКУЛЬТУРНЫЙ АСПЕКТ РЕФОРМЫ РОССИЙСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ SPOŁECZNO-KULTUROWE ASPEKTY REFORMY ROSYJSKIEGO SZKOLNICTWA

SOCIO-CULTURAL ASPECT OF THE RUSSIAN EDUCATIONAL REFORM

Н. Е. ОЛЕХНОВИЧ

NATALYA OLEKHNOVICH

*Российская академия народного хозяйства и государственной службы Псковский филиал (Россия)
Rosyjska Akademia Gospodarki Narodowej i Administracji Publicznej – Oddział w Pskowie (Federacja Rosyjska)*

(artykuł w języku rosyjskim)

Streszczenie

Artykuł przedstawia społeczno-kulturowe aspekty reformy edukacji, która prowadzona jest w Rosji od dwudziestu lat. W dniu 1 września 2013 r. Weszła w życie nowa ustawa „O edukacji w Federacji Rosyjskiej”, której zadaniem ma być dalsze udoskonalenie systemu edukacji oraz rozwiązanie szeregu istotnych problemów jego funkcjonowania. Zauważono bowiem, że jednym z najważniejszych problemów do rozwiązania jest rozbieżność jakości edukacji oraz wymagań związanych z zapotrzebowaniem społecznym i modernizacją gospodarki kraju.

W nowych przepisach wskazuje się na konieczność wzmocnienia komponentu społeczno-kulturalnego realizowanych reform, głównie w trzech kierunkach:

- wprowadzenie do procesu edukacyjnego najlepszych doświadczeń instytucji edukacyjnych oraz osiągnięć rodzimej pedagogiki;
- tworzenie kultury organizacyjnej poprzez promowanie przygotowywania konkurencyjnych specjalistów dla placówek oświatowych;
- wzmocnienie krajowej kontroli nad procesem reformowania systemu edukacji z uwzględnieniem wartości historyczno-kulturowych, tradycji i cech charakterystycznych rosyjskich uwarunkowań społecznych.

Tylko wtedy, prawdopodobnie, dyskutowana kwestia konieczności zgodności założeń obecnej reformy z rodzimymi wartościami kulturowymi, tradycją i fundamentami społeczeństwa rosyjskiego zostanie rozwiązana pozytywnie.

Słowa kluczowe: społeczno-kulturowe aspekty reform, rosyjska reforma edukacji, wzajemne relacje edukacji i kultury

Summary

This paper explores the socio-cultural aspect of education reform which has been lasting in Russia for twenty years. On September 1, 2013 the new law "On Education in the Russian Federation" directed on improvement of all education system and solution of a number of acute problems comes into force. One of the problems is discrepancy of education quality to the requirements and demands of social and economic modernization of the country.

It is offered to strengthen a socio-cultural component of carried-out reforms in three directions:

- introduction of the best educational institution experience and achievements of domestic pedagogy in the educational process;
- creation of the organizational culture promoting preparation of competitive specialists in educational institutions;
- strengthening of the national control over the process of education system reforming taking into account cultural historical values, traditions and characteristic features of the Russian *socium*.

Then, probably, the debatable question of present reforms compatibility with domestic cultural values, traditions and foundations of the Russian society will be solved positively.

Key words: socio-cultural aspects of reforms, Russian educational reform, inter-relation of education and culture

Część IV.

Między edukacją a kulturą i sztuką

WĘDRÓWKA DO CENTRUM. MEANDRY CZASU I PRZESTRZENI BOHATERÓW OPOWIEŚCI ANDRIEJA PŁATONOWA

ON THE WAY TO THE CENTRE. MEANDERS OF TIME AND SPACE IN ANDRIEJ PŁATONOW'S WORKS

TADEUSZ BOGDANOWICZ

Uniwersytet Gdański w Gdańsku

Streszczenie

Zasygnalizowana w artykule złożoność podejmowanej przez Płatonowa problematyki peregrynacji, a raczej jednego z jej aspektów – powrotu do Arkadii, istnieje już tylko w wyobraźni jako mit rodzinny, a nie jako bezpośrednie doświadczenie. Płatonow schodząc w głąb własnej i zbiorowej pamięci, tworzy zadziwiająco bogaty i wielowymiarowy obraz trudnych powrotów bohaterów z dalekiej podróży albo z łagru, czy z frontu z całym dramatyзмом losów tych co ocaleli, a są nimi i przedwcześnie dojrzałe dzieci, i udęczone matki wyobcowane ze swego środowiska. Jest to również dramatyzm, niełatwej sztuki wybaczenia i poczucia obowiązku, dzięki któremu zostaje przezwyciężone pragnienie ucieczki przed odpowiedzialnością wobec ludzi potrzebujących pomocy.

Słowa kluczowe: mit rodzinny, pamięć zbiorowa, powroty z łagru lub z frontu, osierocone dzieci, udęczone matki, sztuka wybaczenia

Summary

The subject of peregrination undertaken by Płatonow, or rather one of its aspects – return to Arcadia – belongs to imagination in the form of a family myth rather than direct experience. By getting deep into his own as well as the collective memory, Płatonow creates a surprisingly rich and multidimensional picture showing difficult homecomings after long journeys, from Soviet labour camps or the front. He shows the tragic fate of the survivors – prematurely grown-up children and tormented mothers alienated from their own

environment. The author also describes the difficulties connected with the art of forgiveness and the sense of duty, which in turn wins with the desire to escape the responsibility towards the people in need.

Key words: family myth, collective memory, homecomings from Soviet labour camps or the front, abandoned children, tormented mothers, the art of forgiveness

*

PIOTRUSIA PANA DROGA DO OJCA

THE PETER PANS ROAD FOR FATHER

AGNIESZKA BZYMEK

Ateneum-Szkoła Wyższa w Gdańsku

Streszczenie

Artykuł p.t.: „Piotrusia Pana droga do ojca” jest zarysem jednego z fragmentów rozprawy doktorskiej p.t.: „Wymiary niedojrzałości. *Syndrom Piotrusia Pana* w perspektywie wychowania w rodzinie”. Treść skupia się wokół problematyki relacji ojca z synem, w szczególności jej braku bądź dysfunkcyjności oraz jej negatywnych skutków w rozwoju psychospołecznym młodego człowieka. W poniższej publikacji rozważam, powołując się na badaczy oraz ich teorie, istotną rolę ojca, stawiając go na równi z rolą matki. Przedstawiam jego zalety oraz wpływ na rozwój dziecka w poszczególnych etapach, gdzie zwracam szczególną uwagę na obecność ojca w kształtowaniu się sfery emocjonalnej, społecznej oraz seksualnej młodego mężczyzny. Zainteresowana szerzej postacią ojca poszukuję jego obrazu również w literaturze pięknej, próbując ukazywać w niej odzwierciedlenie powyższych dywagacji naukowych. Tym samym potwierdzam słuszność tezy o niezbędności ojca w wychowaniu dziecka.

Słowa kluczowe: *Syndrom Piotrusia Pana*, rozwój mężczyzny, relacja z ojcem, kompleks Edypa, rytuały inicjacyjne

Summary

The article entitled “The Peter Pan's road to father” is the outline of excerpt of the doctoral thesis titled: “Dimensions of immaturity. The Peter Pan's syndrome in the perspective of family upbringing”. The content concentrates on the problem of father and son relationship, especially the lack of it or its dysfunctional and its negative results on psychological and social development of a young man.

In the following publication I consider, based on scientists and their theories, the father's significant role and I treat his role to an equal extent with mother's role. I presents father's virtues and his influence on particular stages of child's growth. I pay my attention to father presence in shaping a young man's emotional, social and sexual sphere.

Being widely interested in a father character I look for his image also in belles-lettres and I try to find there a reflection to the foregoing scientific considerations. And therefore I confirm the wisdom of the thesis about father's indispensability in upbringing his child.

Key words: *The syndrom of Peter Pan*, man's develop, relation with father, Oedipus complex, the rituals initiation

*

MUZEUM – EDUKACJA – INKONTRROLOGIA

MUSEUM / EDUCATION / INCONTRROLOGY

PAWEŁ WOJCIECHOWSKI

Ateneum Szkoła Wyższa w Gdańsku

Streszczenie

W tekście pokazano doniosłą rolę muzeum i jego przeobrażenia związane z kulturą cyberprzestrzeni, w rozumianej nowoczesnie edukacji. Rozważania zostały tu zogniskowane wokół kategorii muzeum traktowanego jako tekst pedagogiczny. Tak pojmowane muzeum wpisuje się we współczesną, interdyscyplinarną edukację, spełniając tam wiele istotnych zadań. Najważniejszym z nich jest w terażniejszości cyfrowej – nawiązywanie dialogu. W dialogu tym rodzi się i konstytuuje prawda o człowieku, świat ludzki – analizowany tutaj w perspektywie inkontrologii, czyli filozofii spotkania.

Słowa kluczowe: muzeum, edukacja, inkontrologia, filozofia kultury, filozofia spotkania

Summary

This article shows the momentous role of museum and its changing with connection to cyberspace culture in the understand of modern education. The reflections have been focused on the category of museum treats as a pedagogical's text. Such comprehended museum is concerned into the modern, interdisciplinary education, which fulfill a lot of significant tasks. The main important of them is at the

digital presence – the making dialog. In the dialog appears and is constituted the truth of a human being, the human being's word – is analysed in the perspective of inconitology – that is the philosophy of meeting.

Key words: museum, education, inconitology, philosophy of culture, philosophy of meeting

Część V.
Konterfekty pedagogów

**NARCYZ KOZŁOWSKI PS. „SZARY” – WSPOMNIENIE OŚWIATOWCA
W STULECIE URODZIN**

**NARCYZ KOZŁOWSKI ALIAS "SZARY" – THE MEMORY OF THE EDUCATOR
IN THE HUNDREDTH ANNIVERSARY OF HIS BIRTH**

TOMASZ MALISZEWSKI

Akademia Pomorska w Słupsku

Streszczenie

Szkic przypomina postać i dorobek społeczno-oświatowy Narcyza Kozłowskiego – znanego na Pomorzu, wychowawcy młodzieży, oświatowca i działacza społecznego. Pretekstem do podsumowania osiągnięć tego pedagoga stała się rocznica stulecia jego urodzin, które przypadają w roku 2013.

Artykuł jest również apelem o zachowanie w zbiorowej pamięci środowiska pomorskich i polskich pedagogów/andragogów postaci N. Kozłowskiego jako działacza społecznego i oświatowca, albowiem zapisał on interesującą kartę w historii oświaty w regionie. Dlatego też, autor w drugiej części artykułu przypomina publikacje z zakresu historii wychowania i edukacji dorosłych przygotowane przez tego pedagoga oraz wykaz opracowań i studiów, które dotychczas o nim opublikowano.

Słowa kluczowe: Narcyz Kozłowski (1913-2000), historia pomorskiej edukacji dorosłych XX wieku, Narcyz Kozłowski – bibliografia publikacji (w wyborze)

Summary

This sketch points out the way of life and educational achievements of Narcyz Kozłowski – famous, teacher of youth, adult educator and social activist in Pomeranian region during the second half of the twentieth century. The reason to summarize the achievements of that teacher has become the century anniversary of his birth, which fall in 2013.

The article is also an appeal for the preservation of N. Kozłowski as a social activist and educators in the collective memory of the environment Pomeranian and Polish pedagogues / andragogues, because he wrote an interesting page in the history of education in the region. Therefore, in the second part of the article the author reminded publications on the history of education and adult education prepared by this pedagogue and the list of papers and studies which have hitherto been published about him.

Key words: Narcyz Kozłowski (1913-2000), history of Pomeranian adult education in the XX c., Narcyz Kozłowski – bibliography of publications (selection)

*

**PROF. ZW. DR HAB. HALINA BORZYSZKOWSKA
– OLIGOFRENOPEDEGOG, TWÓRCZYNI GDAŃSKIEJ PEDAGOGIKI SPECJALNEJ
(1929 – 2008)**

WIRGINIA LOEBL*, JÓZEF ŻERKO**

*Ateneum Szkoła Wyższa w Gdańsku, **Ateneum Szkoła Wyższa w Gdańsku

Streszczenie

Biogram ujmuje najistotniejsze aspekty dorobku naukowo-dydaktycznego prof. zw. dr hab. Haliny Borzyszkowskiej, twórczyni gdańskiego środowiska pedagogiki specjalnej i kierunku studiów, nauczyciela akademickiego, który całe swe życie poświęcił przygotowaniu kadr pedagogów specjalnych, rzetelnego autora i badacza problematyki dotyczącej osób niepełnosprawnych.

Słowa kluczowe: pedagogika specjalna, oligofrenopedagogika